

1. Το συνολικό σχέδιο πορείας επίλυσης ESDP

Το Σχέδιο προβλέπει τέσσερις ενέργειες, που συνθέτουν όχι μόνο το περιεχόμενο, αλλά και τον βαθμό κύρους της συνολικής ρύθμισης.

- I. Δήλωση του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων (σημειωτέον ότι όλα τα κείμενα για ESDP υιοθετούνται με τη μορφή Δηλώσεων), (Doc. E).
- II. Ένα νέο κείμενο αποκαλούμενο «Κείμενο των Βρυξελλών» (Brussels document), που θα αποφασισθεί από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων (Doc. D).
- III. Κείμενο απόφασης NATO (NAC Decision Sheet), (Doc. C).
- IV. Σχέδια ανταλλαγής επιστολών μεταξύ Γραμματέων ΕΕ και NATO, λόγω απουσίας υπερκείμενης αρχής για υιοθέτηση κειμένων. (Doc. A-B).

2. Ανάλυση επιμέρους κειμένων

- I. Σε ότι αφορά τη Δήλωση του Συμβουλίου (Document E), το κείμενο αυτό είναι θετικό, διότι περιέχει και αναδεικνύει τις βασικές αρχές με τις οποίες εμείς προβάλλουμε τις αντιρρήσεις μας. Ειδικότερα μνημονεύει ρητά: (1) τον «πλήρη σεβασμό των συμφερόντων της Ένωσης και των κρατών-μελών της», καθώς και (2) τις αρχές της «ισότητας», «αμοιβαιότητας», «μη διάκρισης» και «αυτονομίας» των δύο οργανισμών.

Ωστόσο η Δήλωση αυτή μνημονεύει το κείμενο των Βρυξελλών ως NOTE και όχι ως Δήλωση. Ζητούμενο: είτε η NOTE να αναβαθμισθεί σε Δήλωση είτε η NOTE να προσαρτηθεί σ' αυτή τη Δήλωση του Συμβουλίου.

- II. Σε ότι αφορά το Κείμενο των Βρυξελλών (Document D).
- α. Ενσωματώνει σχεδόν πλήρως «το κείμενο της Άγκυρας», που σημαίνει ότι κατ' αρχήν το αναιρεί ως αυτοτελές κείμενο.
  - β. Το κείμενο αυτό δημιουργεί προβλήματα σε τρία σημεία. Ωστόσο τα δύο εξ αυτών αμβλύνονται εάν και εφόσον υπάρξει τροποποίηση στο **πρώτο** εξ αυτών.

Ειδικότερα:

Το πρώτο σημείο αναφέρεται στην παράγραφο υπ' αριθ. 2 του κειμένου. Στην εν λόγω παράγραφο γίνεται και πάλι αναφορά ότι το ESDP δεν θα χρησιμοποιηθεί εναντίον Συμμάχου. Άρα σε περίπτωση επίθεσης Τουρκίας κατά Ελλάδας το ESDP δεν παρεμβαίνει. Σε αντιστάθμισμα όμως προβλέπει ότι και το NATO δεν θα χρησιμοποιηθεί εναντίον κράτους-μέλους της ΕΕ. Το αντιστάθμισμα αυτό **δεν** αρκεί. Η διατύπωση που θα πρέπει να υιοθετηθεί προκειμένου να έχουμε ένα ικανοποιητικό αντιστάθμισμα είναι: "NATO and NATO Allies under no circumstances, nor in any crisis, shall use force against an EU member state", as both...-ως έχει-... disputes.

Σημειώνεται ότι και σ' αυτή την περίπτωση η Ν.Δ. θα ισχυρισθεί, ότι δεν καταφέραμε να εξασφαλίσουμε

κατασταλτική παρέμβαση ESDP εναντίον της Τουρκίας σε περίπτωση επίθεσής της, αλλά προληπτικά τη δεσμεύσαμε να μη χρησιμοποιήσει βία εναντίον της Ελλάδας.

Συνολικά ωστόσο μια τέτοια ρύθμιση εμπεριέχει τη λογική μιας **ρήτρας μη επίθεσης**, που θα είναι τεράστιο ουσιαστικό και πολιτικό κέρδος.

Το δεύτερο σημείο αναφέρεται στην παράγραφο 12 του κειμένου, το οποίο είναι αυτούσια αντιγραφή της αντίστοιχης παραγράφου 12 του «κειμένου της Άγκυρας», στο οποίο έχουμε ρητά αντιταχθεί. Δηλαδή η παράγραφος κάνει αναφορά στο κριτήριο της «γεωγραφικής εγγύτητας» (geographic proximity) και δίνει δικαίωμα στο Σύμμαχο για διαβουλεύσεις προκειμένου η ESDP ν' αποφασίσει ν' αναπτύξει δράση.

Οι κίνδυνοι από αυτή τη ρύθμιση ως είχαν στο χαρτί της Άγκυρας, συρρικνώνονται, αφού η Βασική Δήλωση του Συμβουλίου (Doc. E) ρητά ορίζει ότι οιοδήποτε συμβουλευτικό δικαίωμα που προσφέρεται σε τρίτη χώρα π.χ. Τουρκία, πρέπει να προσεγγίζεται υπό το φως του πλήρους σεβασμού των συμφερόντων της Ένωσης και των κρατών-μελών της.

[Επιπλέον και επικουρικά υπό την προϋπόθεση ότι θα γινόταν δεκτή και η τροποποίηση που προτείνεται στο προηγούμενο σημείο (παράγρ. 2), αποδυναμώνεται και εξ

αυτού του λόγου ο κίνδυνος που ενέχει η παράγραφος αυτή (12) για τα ελληνικά συμφέροντα. Αφού δεν επιτρέπεται πλέον η χρήση βίας κατά της Ελλάδας δεν τίθεται θέμα παρέμβασης ESDP, άρα και Consultations με την Τουρκία λόγω geographic proximity. Το ίδιο θα ισχύσει και για την Κύπρο, όταν καταστεί πλήρες μέλος της ΕΕ].

Το τρίτο σημείο αναφέρεται στην παρ. 15 του κειμένου: Στην πρόσκληση συμμετοχής στον «επιχειρησιακό σχεδιασμό», έχουμε προτείνει την εξής διατύπωση για την τελευταία πρόταση της παραγράφου: “Once decisions were taken on non-EU Member States’ participation, non-EU European Allies, as contributors, would be invited **to offer their views on** the operational planning. Consultations in the 15+6 forum would **allow an exchange of information on** the ongoing detailed planning of the operation, including the OPLAN” (Γιάννος Παπαντωνίου).

- III. Σε ό,τι αφορά την απόφαση του NATO (NATO Decision Sheet-Document C), το κείμενο περιλαμβάνει ρυθμίσεις που έχουν προηγουμένως συμφωνηθεί σε άλλα fora.
- IV. Σε ό,τι αφορά την «επιστολή Solana» (Document E), περιλαμβάνει σε περίληψη το “Brussels Document”. Ωστόσο το εν λόγω document χαρακτηρίζεται ως “Note” και όχι ως “Declaration” (Δήλωση).

Επίσης υπογραμμίζεται στην τελευταία παράγραφο η μη νομική δεσμευτικότητα του κειμένου, πράγμα γνωστό. Τι σημαίνει αυτό; Οι Δηλώσεις γενικώς δεν έχουν νομική δεσμευτικότητα. Ωστόσο το επαναλαμβάνει διότι το Δικαστήριο (ΔΕΚ) έχει αποφανθεί ότι μπορεί μια Δήλωση να προλάβει νομική δεσμευτικότητα ανάλογα με το περιεχόμενό της. Κάνει πάντως κακή εντύπωση.

Τα κύρια θετικά στοιχεία της: (α) επαναβεβαιώνει το πλαίσιο των αποφάσεων του Ελσίνκι, αναγνωρίζοντάς του οιονεί υπεροχή έναντι άλλων ρυθμίσεων και (β) ορίζει ότι ουδεμία εφαρμογή ρυθμίσεων μπορεί να διακυβεύσει τα κυριαρχικά δικαιώματα κράτους-μέλους της ΕΕ ή υποψήφιας χώρας για ένταξη στην ΕΕ.

Σε ό,τι αφορά την «Επιστολή Robertson» (Document B), αυτή αντανάκλα την κρίσιμη παράγραφο 2 ως έχει τώρα. Το κείμενο αυτό θα πρέπει να αλλάξει, υπό το φως των τροποποιήσεων, που έχουμε εισηγηθεί στο “Brussels Document”. Ειδικότερα στο τέλος της πρώτης παραγράφου να προστεθεί: “I also notice the provision that NATO Member States under no circumstances nor in any crisis shall use force against an EU Member State”.

Θετικό στοιχείο η επιβεβαίωση του πλήρους σεβασμού των κυριαρχικών δικαιωμάτων των Κρατών που μετέχουν.

Συμπέρασμα:

- α. Η σύνθεση των τεσσάρων ενεργειών-κειμένων ως έχει δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή, έστω και αν «σπάει» η θέση ότι το χαρτί της Άγκυρας δεν αγγίζεται.
- β. Εάν οι προτεινόμενες τροποποιήσεις -και κυρίως της παραγράφου 2- γίνουν δεκτές, τότε επιτυγχάνουμε:
- Τις τέσσερις αρχές που έχουμε διαμορφώσει για την ESDP και επαναλαμβάνουμε δημόσια.
  - Την οιονεί ρήτρα μη επίθεσης της Τουρκίας κατά της Ελλάδας.
  - Τον αποκλεισμό της Τουρκίας από οιαδήποτε διαδικασία λήψης αποφάσεων ή αυτόματης συμμετοχής στο ESDP. Η Τουρκία προσκαλείται με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου και κρίνεται πάντα με τον γνώμονα των συμφερόντων της Ένωσης και των κρατών-μελών της ως και της υπεροχής αυτών.

Δεν επιτυγχάνουμε την παρέμβαση του ESDP σε περίπτωση παράβασης της Τουρκίας από την υποχρέωση για μη επίθεση.